

Medicinal and Therapeutic Properties. Enfield: Science Publishers, 2008. 664 p.

4. Di Gioia F., Tzortzakis N., Roupheal Y., Kyriacou M.C., Sampaio S.L., Ferreira I.C., Petropoulos S.A. Grown to beBlue – Antioxidant Properties and Health Effects of Colored Vegetables. Part II Leafy, Fruit, and Other Vegetables. Antioxidants. 2020. No. 9. 41 p.

5. Pal R.S., Hedau N.R. Kant L. and Pattanayak A. Functional quality and antioxidant properties of tomato genotypes for breeding better quality varieties. Electronic Journal of Plant Breeding. 2018. Vol. 9, No. 1. P. 1-8.

ГАДЗІНСЬКИЙ Роман, здобувач 2-го курсу другого (магістерського) рівня освіти спеціальності 201 Агрономія

Науковий керівник: **ШУВАР Іван Антонович**, д. с.-г. наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України
м. Львів

ПРОДУКТИВНІСТЬ ПОЛЬОВОЇ СІВОЗМІНИ ЗАЛЕЖНО ВІД НАСИЧЕННЯ ЇЇ КУЛЬТУРАМИ ПРОМІЖНОГО ВИРОЩУВАННЯ

Інтенсифікація і біологізація сучасного землеробства ставить перед наукою і виробництвом нові вимоги, пов'язані з необхідністю поліпшення потенційної і ефективної родючості ґрунту. Тому основним завданням постає розвиток фундаментальних досліджень з питань кількісного обліку компонентів родючості, встановлення оптимальних параметрів їх гідротермічних, фізичних, фізико-хімічних, хімічних і біологічних властивостей у різних ґрунтово-кліматичних зонах, які уможливають реалізувати потенціал високопродуктивних сортів сільськогосподарських культур інтенсивного типу [1-4,8].

За сучасних умов зростає роль сівозміни як організаційної і функціональної моделі системи землеробства у розв'язанні основних положень концепції її розвитку: досягнення високої та сталої продуктивності агроecosystem при забезпеченні відтворення родючості ґрунтів і охорони навколишнього природного середовища. Зростає роль сівозміни як чинника

екологічної стабілізації середовища, біологічного методу регулювання фітосанітарного режиму системи ґрунт-рослина за високого рівня насичення сівозміни культурами, близькими за біологією та технологією вирощування [5,7,8].

У сівозмінах з багаторічними травами й однорічними культурами проміжного вирощування на корм і сидерат бездефіцитного балансу гумусу можна досягти при внесенні значно менших норм мінеральних добрив, а в зерно-травопільних і кормових сівозмінах, де частка трав становить понад 40% – навіть без додаткового їх внесення [6,8].

У повторних посівах культур збільшується ступінь пошкодження церкоспорозом, нематодою (наприклад, буряків цукрових), фузаріозом (льон, люпин), розвиваються спеціалізовані бур'яни (стоколос житній) та бур'яни супутники (волошка синя та інші), а також злакові – пирій повзучий, метлюг звичайний та ін. [3].

Зміна форм власності на землю в Україні призвела до зростання кількості господарств, що мають невелику площу землекористування, обмежений набір культур та вузьку спеціалізацію. За цих умов значення сівозміни і культур різних видів проміжного вирощування (на корм, сидерат, на насіння та ін.) є надзвичайно важливим заходом [5].

В умовах ТЗОВ „Броди Агро” Львівської обл. Бродівського району (с. Шнирів) 2022 року розпочато виконання дослідження порівняльної продуктивності сівозміни з таким чергуванням основних культур: 1-е поле – вико-вівсяна сумішка на зелений корм; 2-е – пшениця озима; 3-є – картопля; 4-е – ячмінь ярий; 5-е – кукурудза на зерно (контроль). Цю ж сівозміну насичували культурами проміжного вирощування на 20, 40 і 60%, розміщуючи останні у полях 1, 2 і 4 за схемою 1-е поле – вико-вівсяна сумішка на зелений корм + *редька олійна* ; 2-е – пшениця озима + *гірчиця біла*; 3-є – картопля; 4-е – ячмінь ярий + *ріпак озимий*; 5-е – кукурудза на зерно.

Агрохімічні показники орного шару ґрунту дослідної ділянки такі: уміст гумусу (за Тюрнімом) – 1,47-1,55%, рухомого фосфору й обмінного калію (за

Кірсановим) – 92 і 75 мг на 1 кг ґрунту, лужногідролізованого азоту (за Корнфільдом) – 86 мг/кг, рН сольового розчину (потенціометрично) – 4,8-5,1, гідролітична кислотність (за Каппеном) – 2,8-3,5 мг-екв на 100 г ґрунту, сума увібраних основ (за Каппеном-Гільковіцем) – 4,6-5,3 мг-екв на 100 г ґрунту. Щільність твердої фази ґрунту – 2,60-2,64 г/см³.

Продуктивність польової сівозміни без насичення культурами проміжного вирощування (контроль) становила 481ц/га к.о., а за насичення її культурами проміжного вирощування на 20% – становила 537 ц/га к.о., або зросла на 11,6 %, за насичення на 40% – 587 ц/га к.о., або зросла на 22,0 %, на 60 % – 651 ц/га к.о., або зросла на 35,3 %. Важливо, що збільшення питомої ваги культур проміжного вирощування в сівозміні підвищує забезпечення кормової одиниці перетравним протеїном у середньому на 7,5-25,5 г, порівняно до контролю (102 г). За сучасних умов господарювання такі сівозміни є незамінною ланкою зеленого конвеєра і зелених добрив та важливим засобом поліпшення родючості ґрунту.

Отже, культури проміжного вирощування мають важливе агротехнічне значення, у першу чергу, є важливим джерелом збільшення продуктивності ріллі та дешевих кормів високої якості.

Список використаних джерел:

1. Бегей С. В., Шувар І. А., Періг Г.Т. та ін. Особливості технології вирощування культур у проміжних посівах. Альтернативне рільництво. Львів, 1996. 180с.
2. Бегей С.В., Шувар І. А. Екологічне землеробство: Підручник Львів: „Новий Світ-2000”,2007. 429с.
3. Гудзь В. П. Ущільнені посіви для сталих агроценозів в Україні: навч. посібник / В. П. Гудзь, І. А. Шувар, В. В. Данік. Вінниця: ТОВ „Нілан ЛТД”, 2014. 256с.
4. Сегін П.М., Бегей С.В., Шувар І. А. та ін. Інтенсифікація сівозмін проміжними культурами. Рекомендації для факультету підвищення кваліфікації. Львів: Львів. с.-г. ін-т, 1990. 36 с.

5. Сидерація в технологіях сучасного землеробства: науково-виробниче видання (монографія) / [Шувар І.А., Роїк М.В., Іванишин В.В., Сендецький В.М., Центило Л.В. та ін.]; за заг. ред. І.А. Шуvara, М.В. Роїка. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2016. 182с.

6. Шувар І. А. Агрофізична оцінка ґрунту в сівоzміні з проміжними посівами. Передгірне та гірське землеробство і тваринництво. Київ, 1993. Вип. 38. С.12-15.

7. Шувар І. А., Бегей С.В. Проміжні посіви в інтенсивному землеробстві /навч. посібник/ Львів, 1992. 104 с.

ГАСЮК Микола, здобувач 2-го курсу другого (магістерського) рівня освіти спеціальності 201 Агрономія ЗВО «Подільський державний університет»
ОКОЛОДЬКО Юрій, завідувач лабораторії, **ЩЕРБАКОВА Ольга**, провідний фахівець, Хмельницька філія ДУ «Інститут охорони ґрунтів України»
м. Кам'янець-Подільський

ВПЛИВ МІНЕРАЛЬНОГО УДОБРЕННЯ НА ВМІСТ НІТРОГЕНУ У ҐРУНТАХ ТА ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ КУКУРУДЗИ

Мінеральне живлення рослин є одним з головних чинників підвищення рівня урожайності сільськогосподарських культур. Тому в агрономічній практиці мінеральним добривам надають велику увагу [1]. Проте використання мінеральних добрив загалом недешевий елемент технології вирощування польових культур, який вимагає наявності достатньої кількості коштів. Тому в невеликих за площею господарствах часто нехтують використанням добрив, хоча їх окупність досить висока. Часто удобрення рослин в таких господарствах зводиться лише до внесення Нітрогену при посіві і керівники господарств надіються фактично на погодні умови, які забезпечать урожайність культури на рівні природної родючості ґрунту. В великих сільськогосподарських підприємствах, як правило, знають можливості мінеральних добрив щодо забезпечення прибавок урожайності і стараються використовувати їх